que ell no coneixia l'esport per fora, però ells l'havien fet conèixer per dintre, voltant la força de l'esport en la societat moderna.

En Pujols tenia una capacitat i agudesa singulars per captar situacions i animar-les amb frases enginyoses pròpies d'una intel·ligència excepcional viva i inquieta. La seva figura era de gran dignitat, si hom es pot imaginar un senador de l'Imperi Romà, segurament que aquesta imaginació quadraria amb la figura d'en Pujols, alt, amb una gran testa que hom deia era la més ben construïda del país, caminant dret, pausat, portant un bastó que manejava amb gran elegància. El record de la seva figura, m'evoca la descripció de l'home vertical de Salvador Madariaga en el seu "Retrato de un hombre de pie": *"su postura erguida le incita a un anhelo ascendente, condenada a perpetua insatisfacción, desdicha, ansia de perfección, heroísmo, conocimiento, dominio, reflexión, este anhelo hacia lo alto asumirá varios colores, cumbres, formas o tendencias; pero siempre actuará como una fuerza que tiende al ser a su máxima tensión ascendente y busca lo o el más alto"*.

En realitat feu un gran humanista, perquè s'interessava per a totes les activitats de l'home, l'art, la pintura, l'escultura; recordem la seva publicació sobre Gaudí, quan ningú parlava del genial arquitecte, destacant el seu esperit creatiu i valorant majoritment la seva obra. Fou un gran melòman, en Pujols passava hores al piano teclejant les obres dels grans mestres, amb una gran afició per l'Òpera. La política era una de les coses que interessava profundament a en Pujols, era catalanista i té frases d'una força definitiva, alguna reproduïda en gran tamany a l'Exposició commemorativa del seu centenari de la Sala barcelonina Dau Al Set. A la vegada era ibèric partidari de la unitat política de la península. Era una gran personalitat, perquè era creador, independent, lliure, estimulador de l'home, infatigable llegidor, buscador de la ciència, d'una cultura fora de mida.

Ell deia que el dia que havia fet la primera comunió havia perdut la fe, no obstant en una societat on el cristianisme és un dels valors més importants, no va deixar de tenir la seva influència amb en Pujols al llarg de la seva vida. Deia que en la guerra civil, ell que era un convençut catalanista, que els sacerdots havien sigut víctimes de la religió i del catalanisme. Recordo que havent publicat en "Vida Parroquial" uns comentaris de unes conferències del P. Puig sacerdot jesuïta, sobre el fi del món, ell va captar que hi havia afegit lo que diu l'Evangeli sobre la qüestió. «Off de re-

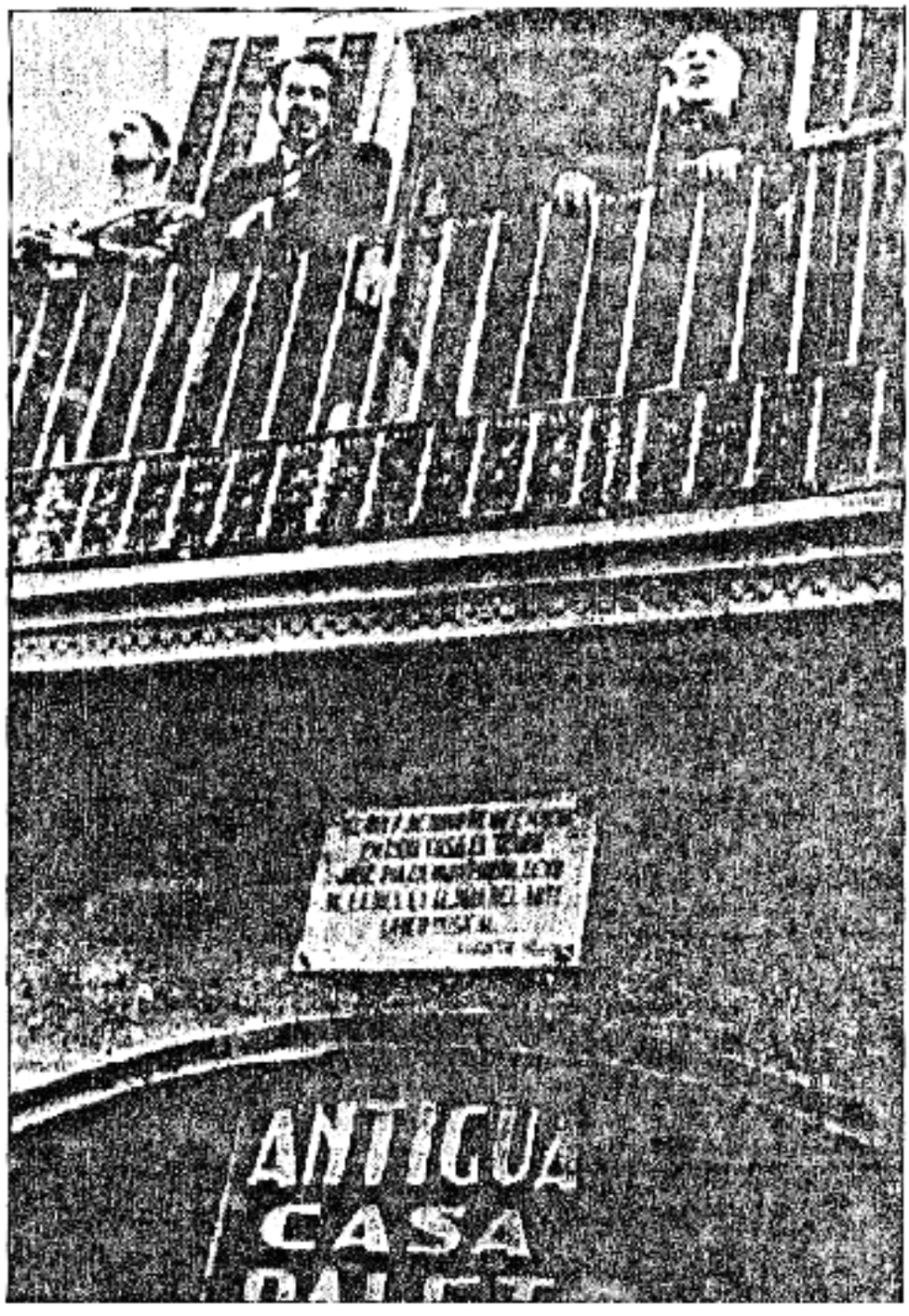

cordo com es diu ara, li havia sentit dir que els tradicionalistes tenien la veritat política, però eren incapaços de demostrar-ho, cosa que ell tenia els mitjans científics de fer-ho.

El fill d'en Francesc Pujols, el bon amic Faust, junt amb la seva esposa Josefina han manifestat la seva voluntat d'establir una Fundació que sugui el nom del seu pare a la Torre de les Hores, com a centre d'estudi i d'investigació de l'obra d'en Francesc Pujols i Morgades. Penso que seria una gran elocuència de tots els actes commemoratius del centenari del neixament del filòsof de la Torre de les Hores, que en Faust Pujols i Alcover donés a conèixer la motivació, estructuració i propòsits de la Fundació, que seria un nou i valiós component del patrimoni artístic, arqueològic i cultural de la vila de Martorell.

Francesc de P. Massana i Pagès